

“Професията е най-важното, а в училище не ги учат на нищо” (мъж, 28 г.).

Следването на прагматична ориентация в българското училище, споделена от ромските родители, още веднъж идва в подкрепа на тезата, развита по-горе за ранното профилиране на децата и насочването им към професионално училище, което би дало шанс за по-дълго оставане в образователната система; тази практика на ранното профилиране и професионални училища се развива и прилага успешно в различни европейски страни от десетилетия.

Децата във фокус групите казват, че “не искат да работят”; някои от тях, без да се смущават, заявяват, че предпочитат да просят или да крадат; има и такива, които искат да стават бодигардове. Никой обаче не смята, че това, което се учи в училище, ще му помогне, че има някаква особена полза. “Е, четене и писане, смятане. Стига, това е достатъчно.” Така нагласата към обучението се изчерпва с един прагматизъм, сведен до елементарен минимум. От тази гледна точка се оказва, че интернатната/полу-интернатната форма на образование, при която учениците прекарват по-голямата част от учебната година (ден) в “общо пространство” заедно със своите възпитатели и преподаватели, когато са откъснати от влиянието на квартала, на роднините и на родителите, е по-удачен начин за натрупване на знания и формиране на ценности, за обучение. Пребиваването “в къщи” по-скоро зарежда младите роми с отрицателен заряд и липса на нагласи за учене; отделен въпрос е, че там винаги “изниква” някаква работа — било да придружават родителите си някъде, било празник, било грижи за някого или нещо.

Следователно, за да има сериозен ефект от образованието, трябва не да се поддържат сегрегираните училища в ромските квартали, тъй като те представляват една форма за обучение, затваряща общността, както и на неприемане на нови ценности, а да се търси изход от гетото. Специално привлякохме вниманието на родителите към въпроса за “интегриращите училища”,